

Sygn. akt I ACa 503/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Teresa Rak
Sędziowie:	SSA Sławomir Jamróg (spr.) SSO del. Krzysztof Hejosz
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Lech

po rozpoznaniu w dniu 20 czerwca 2013 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Stowarzyszenia (...) w W.

przeciwko P. J.

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 20 lutego 2013 r. sygn. akt VII GC 27/13

oddala apelację.

Sygn. akt I ACa 503/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 21.01.2013r Stowarzyszenie (...) w W. domagało się zasądzenia od pozwanego P. J. kwoty 5175,20 zł wraz z należnościami ubocznymi tytułem wynagrodzenia autorskiego wynikającego z umowy licencyjnej zawartej między stronami w dniu 10.09.2008r na publiczne odtwarzanie utworów w lokalach prowadzonych przez pozwanego.

Pozwany nie udzielił odpowiedzi na pozew i nie stawił się na rozprawie wobec czego Sąd Okręgowy – Sad gospodarczy w Kielcach wyrokiem zaocznym z dnia 20 lutego 2013r. sygn. akt VII GC 27/13 w częściowym uwzględnieniu powództwa zasądził od P. J. na rzecz Stowarzyszenia (...) w W. kwotę 4 844 zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 2 540 zł od dnia 21.01.2010r., od kwoty 576 zł od dnia 16.07.2010r., od kwoty 288 zł od dnia 16.01.2011r., od kwoty 288 zł od dnia 7.12.2011r., od kwoty 288 zł od dnia 10.12.2011r., od kwoty 288 zł od dnia 30.12.2011r., od kwoty 576 zł od dnia 16.01.2012r. do dnia zapłaty oraz kwotę 1 388 zł tytułem kosztów procesu. W pozostałej części Sąd powództwo oddalił.

Sąd Okręgowy ustalił, że : strony wiązała umowa z dnia 10 września 2008r nr (...) na publiczne odtwarzanie utworów w lokalu prowadzonym przez pozwaną w K.. Z tytułu publicznych odtworzeń utworów określonych szczegółowo w umowie pozwany zobowiązany był do zapłaty na rzecz powoda wynagrodzenia autorskiego począwszy od stycznia 2009r w wysokości 576 zł, 444 zł, 250 zł półrocznie od każdego z lokali określonego w § 5 ust.1 umowy. Powódka wystawiała stosowne faktury z tym ,że za okres od 7.12.2011r zawierały one podatek VAT w wysokości 23% i wezwała pozwanego do zapłaty. Sąd uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie co do kwoty 4844 zł tak jak to wynikało z zapisów umowy.

Sąd nie podzielił stanowiska reprezentowanego przez powoda ,że pozwana była zobowiązana do uiszczenia także podatku VAT od wynagrodzenia określonego w umowie skoro takim podatkiem zostały obciążone wynagrodzenia autorskie począwszy od 1 kwietnia 2011r. Z zasad prawa zobowiązań wynika ,że zakres obowiązku dłużnika obejmuje w zasadzie to co wynika z treści zobowiązania . Jeśli zatem przy zawieraniu umowy uzgodniono wynagrodzenie nie obejmujące podatku od towarów i usług wg określonej stawki nie stwarza to uprawnienia dla powoda do podniesienia jednostronnie tego wynagrodzenia w granicach należnego podatku VAT jeśli takim podatkiem zostały obłożone wynagrodzenia autorskie. Obowiązek zapłaty zwiększonego wynagrodzenia przez pozwanego może wynikać jedynie ze zmiany umowy .Powód nie ma zatem możliwości żądania dodatkowego świadczenia ponad uzgodnione wynagrodzenie , tym bardziej, że zgodnie z zapisem § 11 umowy wszelkie jej zmiany wymagały zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Sąd Okręgowy wskazał nadto, że wprawdzie podatek VAT jest elementem „cenotwórczym”, co oznacza jedynie ,że sprzedawca towaru czy usługi , kalkulując cenę (tu wynagrodzenie) jest uprawniony do wliczania do niej tego podatku. O wysokości ceny decyduje jednak treść umowy stron . W tym poglądzie Sąd odwołał się do orzecznictwa Sądu Najwyższego. Sąd Okręgowy zwrócił też uwagę , że w ramach swobody umów (por. art. 353¹ k.c.) strony mogą swobodnie umówić się co do tego , czy podatek VAT będzie czy też nie będzie elementem wynagrodzenia. Rozstrzygnięcie więc , czy strona zobowiązania jest do zapłacenia , jako elementu wynagrodzenia , kwoty odpowiadającej podatkowi od towarów i usług należnemu od takiej usługi zależy od treści łączącej strony umowy. W tym przypadku wynagrodzenie obejmowało kwoty wymienione w umowie przez cały okres obowiązywania umowy i wskazanie w jej treści ,że nie obejmuje ono podatku nie spowodowało ,że powód , tak jak to uczynił w fakturach i w pozwie, miał prawo jednostronnie doliczyć taki podatek do umówionego wynagrodzenia.

Odsetki zasądzono na mocy art. 481§ 1kpc od upływu terminu zapłaty faktur.

Podstawę orzeczenia o kosztach stanowiły przepisy art. 98 § 1 i § 3 i art. 99 oraz 100 k.p.c.

Od tego orzeczenia apelację złożyła strona powodowa w części oddalającej powództwo. Powodowe stowarzyszenie żądało zmiany wyroku i uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie uchylenia wyroku i przekazania w tej części Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania. Strona powodowa podtrzymując stanowisko zawarte w pozwie zarzuciła :

1. naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie zapisu § 5 ust. 3 umowy nr (...)z dnia 10 września 2008r. i błędne przyjęcie , że powód nie był uprawniony do doliczenia podatku VAT mimo, że strony w umowie określiły , że wynagrodzenie jest wynagrodzeniem netto a taki obowiązek doliczenia podatku został nałożony przez ustawodawcę.

2. naruszenie prawa materialnego, w postaci naruszenia art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach (Dz.U. z 2001 r. Nr 97, poz. 1050 ze zm.) art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2004r., Nr 54, poz. 535 z późn. zm.) a także art. 56 k.c. i 65 k.c. poprzez ich niezastosowanie, a w konsekwencji brak uwzględnienia, iż nałożony od 1 kwietnia 2011 r. na działalność strony powodowej, jako organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi , podatek od towarów i usług jest elementem cenotwórczym, który z mocy art. 8 ust. 2 ustawy od podatku od towarów i usług należy doliczyć do kwoty wynagrodzenia (ceny), Pozwana nie oświadczyła się na treść apelacji .

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny uznał za własne ustalenia Sądu pierwszej instancji i zważył co następuje: Zakres wniosków dowodowych zawartych w pozwie pozwalał jedynie na dokonanie wykładni umowy w oparciu o językowe zasady interpretacji a te nie pozwalają na podzielenie interpretacji zawartej w uzasadnieniu apelacji. W § 5 ust. 1 umowy ustalono, że wynagrodzenie autorskie stanowią kwoty 576zł, 444zł, 250zł płatne odpowiednio za publiczne odtwarzanie utworów za pośrednictwem odbiornika TV w trzech lokalach (dwóch pubach i barze wskazanych w §1 umowy) . W §5 ust. 2 wskazano, że wynagrodzenie autorskie ustalone umową nie obejmuje podatku od towarów i usług (VAT). W ust. 3 §5 umowy określono natomiast, że określone wynagrodzenie będzie podlegać waloryzacji w okresach rocznych z uwzględnieniem średniej zmiany, stosownie do wskaźnika wzrostu wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, ustalonego na podstawie obwieszczeń prezesa GUS w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw (za poszczególne miesiące), publikowanym w Monitorze Polskim za okres objęty waloryzacją. Poza sporem jest , że w chwili zawarcia umowy publiczne odtwarzanie na podstawie umowy licencyjnej nie było obciążone podatkiem od towarów i usług. Oczywiście jest więc , że wynagrodzenie ustalone w umowie było wynagrodzeniem netto. Nie da się na zasadach logiki wyinterpretować , że strony przewidując w przyszłości wprowadzenie podatku VAT zgodziły się na doliczenie kwoty podatku do wynagrodzenia netto. Przede wszystkim jednak umowa nie zawierała żadnych postanowień na wypadek wprowadzenia obowiązku podatkowego VAT , w tym też nie zawierała postanowień nawet dorozumianych , że w przypadku wprowadzenia podatku od towarów i usług to pozwany ma ponosić w całości obciążenie z tego tytułu . To, że strona powodowa skierowała do pozwanego faktury VAT z uwzględnieniem podatku VAT nie oznacza , że P. J. zaakceptował stanowisko strony powodowej . Oświadczenie w tym przedmiocie winno zostać wyrażone wyraźnie na zewnątrz. W ustalonym stanie faktycznym brak jest oświadczeń czy też czynności konkludentnych (np. akceptacji faktur) wskazujących na choćby dorozumiane przyjęcie , że P. J. godził się na doliczenie do uzgodnionego wynagrodzenia stawki VAT i na zapłatę obok określonego wynagrodzenia całego podatku wprowadzonego po zawarciu umowy. Po zawarciu przez strony umowy licencyjnej, weszła w życie nowelizacja ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług, którą dodano art. 8 ust. 2a tejże ustawy, na podstawie którego działalność strony powodowej, jako organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, została objęta podatkiem VAT. Jednocześnie zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 lipca 2001 roku o cenach przez cenę należy rozumieć wartość wyrażoną w jednostkach pieniężnych, którą kupujący jest obowiązany zapłacić przedsiębiorcy za towar lub usługę; w cenie uwzględnia się podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlega obciążeniu podatkiem od towarów i usług oraz podatkiem akcyzowym. Bez zmiany umowy nie jest możliwe podwyższenie kwoty za usługę określonej w umowie. Strony w umowie nie przewidziały automatycznej klauzuli podwyższającej na wypadek wprowadzenia podatku VAT na świadczenie (usługę) stanowiącą przedmiot umowy mimo, że ewentualność zmiany stosunków przewidywały o czym świadczy §5 pkt. 3 umowy. Wszelkie zaś zmiany w tym zakresie winny wynikać z oświadczeń złożonych pod rygorem nieważności na piśmie (§ 11 umowy). Strona powodowa nie była uprawniona z woli stron czy z ustawy do jednostronnej zmiany umowy i żądania od pozwanego zapłaty wynagrodzenia wyższego niż to zostało określone w umowie. Sąd Apelacyjny podziela pogląd, że podatek VAT ma charakter cenotwórczy, jednakże jak prawidłowo wskazał to Sąd Okręgowy oznacza to jedynie tyle, że sprzedawca towaru czy usługi, kalkulując cenę czy też wynagrodzenie jest uprawniony do wliczania do niej tego podatku. W chwili kalkulowania wynagrodzenia podatek taki jednak jeszcze nie obowiązywał a sama nowelizacja ustawy nie powoduje automatycznego podwyższenia kwoty wynagrodzenia określonej w umowie stron o podatek VAT (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 1998-01-23, I CKN 429/97, Opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna rok 1998, Nr 9, poz. 139, str. 47 oraz uchwała Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 2006-07-21, III CZP 54/06, Opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna rok 2007, Nr 5, poz. 66, str. 13). Podsumowując powołać należy się na wyrok SN z dnia 29 maja 2007 r., V CSK 44/07, lex nr 447467, który to Sąd Apelacyjny w pełni podziela, a w którym to Sąd Najwyższy wskazał, że „ podwyższenie ceny (w znaczeniu określonym w ustawie o cenach) o kwotę podatku VAT, który nie był w niej pierwotnie ujęty, wymaga koniunktywnie zmiany umowy przez czynność prawną obu stron oraz tego, aby przepisy podatkowe statuowały w ogóle obowiązek podatkowy w odniesieniu do tego rodzaju czynności (transakcji)”. Zmiana ustawy może wiązać się z obowiązkiem odprowadzenia podatku . Apelujący pomija jednak , że konsekwencją wprowadzenia podatku VAT po zawarciu umowy może być wystawienie faktury VAT na dotychczasową kwotę jako kwotę brutto lub też poniesienie skutków związanych z wprowadzeniem podatku przez obie strony (co wymaga zmiany umowy) , jak też zakończenie

współpracy tym bardziej , że pozwany nie musi być zainteresowany dalszym odtwarzaniem muzyki w lokalu jeżeli wiąże się to ze zwiększeniem obciążeń finansowych. Sama możliwość odliczenia podatku od VAT-u naliczonego od sprzedaży nie oznacza automatycznego przyjęcia , że taki podatek jest obojętny dla pozwanego. Kalkulacja w tym względzie jest pochodną także przychodów i strona pozwana winna wyrazić wolę , że godzi się płacić wynagrodzenie zwiększone o całą stawkę VAT. Skarżące stowarzyszenie nie jest pozbawione instrumentów prawnych zarówno co do zmiany umowy wobec zmiany stosunków , jak też zakończenia stosunku ciągłego jeżeli kontynuacja umowy wobec wprowadzenia VAT zagraża jej interesom. W konsekwencji wskazać należy, że wobec braku zmiany umowy , żądanie strony powodowej co do podwyższenia wynagrodzenia o podatek od towarów i usług nie znajduje uzasadnienia a zarzuty podniesione w apelacji są nietrafne. Sąd Apelacyjny oddalił więc apelację na podstawie art. 385 k.p.c.